

NOTAT TIL HØRING NOU 2009:8 KOMPETANSEUTVIKLING I BARNEVERNET

Høringsuttalelsen er utarbeidet etter innspill fra tilsatte ved Institutt for vernepleie og sosialt arbeid, Høgskolen i Bergen.

Innledning

Det er positivt at BLD tar tak i barnevernet som fagfelt og setter kompetanseutvikling og utdanning på dagsorden. Selv om utredningen i hovedsak tar for seg problemstillinger knyttet mot barnevernspedagogutdanningen og sosionomutdanningen vil vi påpeke at utfordringene innenfor barnevernet krever tverrfaglig tilnærming. Dette betyr at det også for andre utdanninger enn de to nevnte vil det være nødvendig å ha fokus mot kompetanseoppbygging og utdanning for arbeid med barn og unge. Dette gjelder for eksempel utdanning av pedagoger, vernepleierutdanningen og utdanning av psykologer.

Men utredningen har som nevnt et hovedfokus mot utdanning av barnevernspedagoger og sosionomer. Disse utdanningene blir på side 82 presentert som to klart definerte studier med ulike vektning av fagområder og ulikt kvalifiseringsløp i forhold til barnevernets praksisfelt. Dette stemmer, men videre er de to utdanningene beskrevet i hovedtrekk, og her er det etter vår mening noe upresise beskrivelser. Det gjelder forvaltning/saksbehandling, der det går fram at sosionomutdanningen har sin sentrale kompetanse i sosialtjenesten, og barnevernspedagoger har sin sentrale kompetanse i barneverntjenesten. Dette stemmer verken med rammeplan for sosionomutdanningene eller med fagplan for sosionomutdanning ved Høgskolen i Bergen. Vi betrakter saksbehandling innenfor lov om sosiale tjenester og lov om barnevern som to sentrale og likestilte områder for sosionomutdanning.

Faglig innhold

Vi slutter oss til at innholdet i de 14 punktene er sentrale og viktige for arbeidet i barnevernet. Sosionomutdanningen ved Høgskolen i Bergen dekker disse områdene på en forsvarlig måte. Unntak er punkt 13 "Institusjonsarbeid," der vi ikke går i dybden i fagområdene miljøarbeid og aktivitetsfag slik barnevernspedagogutdanningen gjør.

De to utdanningene kvalifiserer begge til arbeid i barnevernet. Sentrale områder av barnevernets arbeid må derfor være dekket i begge utdanningene. Sosionomutdanningen har mer enn barnevernspedagogutdanningen vekt på arbeid med voksnes rehabilitering på områdene rus og psykiatri, noe vi mener er svært relevant kunnskap i arbeid med foreldre i barnevernssaker.

Kvalitetskrav til studieopplegg

Vi slutter oss til at veiledet praksis med oppfølging blant annet ved praksisbesøk, og ferdighetstrening i grupper er viktig i kvalifisering til arbeid i barnevernet. Dette er ressurs- og kostnadskrevende, og vi vil i den forbindelse støtte forslaget om å revurdere plasseringen av barnevernspedagog- og sosionomstudiene, som i dag ligger i den laveste finansieringskategorien, F. Plassering i en høyere kategori vil være nødvendig for å sikre kvaliteten på praksisstudier og ferdighetstrening.

Turnus og autorisasjon

Problemstillingene knyttet til turnusordning og autorisasjon henger sammen og reiser mange spørsmål og utfordringer som vi mener bør utredes nærmere. Vi forstår hensikten med at nytilsattes praksis kvalitetssikres ved innføring av et turnusår. Vi stiller likevel spørsmål ved organiseringen, hvordan de omtalte 500 stillingene skal fordeles, og ikke minst fordeling av kostnader. I kapittel 14 nevnes arbeidsgivers ansvar for ressurser til oppfølging. Arbeidsgiver har allerede et ansvar i forhold til veiledning og opplæring, men det er ikke avtalefestet rett til veiledning for fagfolk som arbeider i barnevernet. Vi erfarer at det mangler ressurser til å gjennomføre den nødvendige veiledningen. Dersom turnusordning skal innføres vil det bli ekstra kostnader for arbeidsgivere. Disse kostnadene må dekkes fullt ut som de ekstrakostnader de er.

Turnus og autorisasjon er knyttet til feltet barnevern, ikke til fag og utdanning. Dette er et dilemma som trolig er mest problematisk for sosionomer, da de i tillegg til barnevernsfeltet også har arbeid i NAV og rehabilitering som viktige arbeidsfelt. Å knytte autorisasjon til et felt er vel også et brudd med gjeldende praksis for autorisasjon for andre yrkesgrupper innenfor helse- og sosialsektoren. Høgskolen i Bergen støtter at dette spørsmålet utredes videre, og vi vil komme med synspunkter på det som blir resultatet av dette arbeidet hvis saken sendes ut på høring.

Utdanning på masternivå er en annen måte å kvalifisere for arbeid i barnevernet. Det må i framtiden stilles krav til utdanning på masternivå for stillinger på mellomledernivå i barnevernet og for de som har ansvar for utredningsarbeid.

Master- og doktorgradsstudium

Skal kompetanseheving i barnevernet fokusere på fag eller fagfelt? Det finnes i dag mastergradsstudier i sosialt arbeid ved NTNU, Høgskolen i Oslo, Høgskolen i Bodø og Universitetet i Stavanger. Når det gjelder doktorgrad finnes det i dag et PhD studium ved NTNU i sosialt arbeid. Denne utdanningen inngår gjennom Nordforsk i en Nordisk /Baltisk forskerskole. En stor del av studentene på begge nivå arbeider med barnevernfaglige tema ved disse studiene. Disse studiene er organisert ut fra faget sosialt arbeid som er et internasjonalt anerkjent fag.

Ved Høgskolen i Bergen, institutt for vernepleie og sosialt arbeid har vi et masterstudium i samfunnsarbeid. Det er en tverrfaglig mastergradsutdanning hvor en stor del av studentene vil ha bakgrunn som sosionomer, barnevernpedagoger, vernepleiere og pedagoger. Mastregarden berører flere av de 14 punktene som anes som sentrale og viktige for arbeidet i barnevernet. I mastergraden vektlegges barns perspektiv, sosiale eksklusjonsmekanismer og hvordan man kan påvirke vilkår for deltakelse på forvente sosiale arenaer. Halvparten av studentene velger også å skrive masteroppgaver som kan knyttes til tematikken barns og unges oppvekst. Studenter som tar mastergrad i samfunnsarbeid vil således også kunne inneha en viktig kompetanse i forhold til barnevernets arbeid.

Det finnes i dag **en** rendyrket mastergrad i barnevern ved Universitet i Bergen. I tillegg finnes det mange andre mastergrader som kan være relevante for arbeid i barnevernet. Det vil være hensiktsmessig å etablere flere mastergrader tilsvarende den som finnes i Bergen, eller omstrukturere bredere mastergrader slik at det blir en geografisk spredning på mastergrader som gir den nødvendige barnevernskompetansen.

Når det gjelder etablering av doktorgrad innenfor feltet barnevern er vi mer usikre. Det er allerede bygd opp et doktorgradsmiljø i sosialt arbeid ved NTNU som ivaretar barnevernfaglige forskermiljø og forskerskolering. Det koster både tid og krefter å etablere miljøer på dette nivået, og det er også et spørsmål om det er en vei å gå ved å bygge opp et slikt miljø på et felt og ikke et fag.

Det blir sagt at oppbygningen av master- og doktorgradsstudier skal bygges opp der det finnes bachelorutdanninger i barnevern og sosialt arbeid. Bergen er i en spesiell situasjon på dette området ved at bachelorgrad i sosialt arbeid er på Høgskolen i Bergen, og mastergraden i barnevern er på Universitetet i Bergen. Vi vil påpeke at selv om vi er organisert på denne måten har vi et utstrakt og velfungerende faglig samarbeid når det gjelder utveksling av lærekrefter og sensurering. Vi har et håp om at vi i fremtiden kan få til et bredere samarbeid om utdanning til sektoren. Høgskolen i Bergen har tatt initiativ til et møte mellom UiB og de høyskoler som samarbeider innefor UH nett vest for å drøfte dette.

Til slutt vil vi påpeke at det viktigste styringsredskapet for våre studier er de nasjonale rammeplanene. Vi har et håp om at vårt fagdepartement tar initiativ til en gjennomgang av rammeplanene for sosionom og barnevernpedagogutdanningene. Dette ser vi på som et naturlig oppfølgingsarbeid etter utredningen NOU 2009:8.